

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«26» листопада 2024 року протокол № 8

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від «27» листопада 2024 року № 01-01/37А-О.Д.

Директорка Вікторія СИДОРЕНКО

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Системний підхід у вищій освіті»

Шифр за ОП	<u>ОК.10</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
Спеціальність	<u>011 Освітні, педагогічні науки</u>
Освітня програма	<u>Педагогіка вищої школи</u>
Рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>
Рік навчання	<u>I, семестр 2</u>
Вид дисципліни	<u>професійна підготовка, обов'язкова</u>
Форма навчання	<u>заочна</u>

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

**на засіданні кафедри педагогіки, психології
та менеджменту Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти**

протокол № 12 від 05 листопада 2024 р.

завідувач кафедри

Юлія ГЕРАСИМЕНКО

Біла Церква 2024

1. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по-батькові:	Кулішов Володимир Сергійович
Науковий ступінь (спеціальність):	кандидат педагогічних наук за спеціальністю «Теорія та методика навчання технологій»
Вчене звання (спеціальність):	доцент
Посада:	доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ORCID:	https://orcid.org/0000-0003-3262-796X
Профіль:	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&pli=1&user=96KnWRUAAAAJ
e-mail:	kulishov_04@ukr.net
Контактний телефон:	+38-099-048-01-02

2. Інформація про курс навчальної дисципліни

Кредити ЕКТС:	3
Лекції:	8
Лабораторні заняття:	—
Практичні заняття:	8
Самостійна робота :	74
Курсова робота:	—
Вид контролю:	залік
Мова викладання:	українська
Форма викладання:	дистанційна (з використанням ліцензійного сервісу Microsoft Teams платформи Office 365)

3. Інформація про доступність в мережі

Профіль навчальної дисципліни	Вебресурс навчальної дисципліни в е-ресурсі навчальної групи на ліцензійному сервісі Microsoft Teams платформи Office 365
-------------------------------	---

Репозитарій навчальної дисципліни	Доступ надається в індивідуальному порядку
Консультації	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю: (Viber: +38-099-048-01-02) в робочі дні з 9.00 до 17.00

4. Перелік компетентностей та результатів навчання, що забезпечує навчальна дисципліна

Компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

5. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, тренувальні і творчі вправи) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: дискусії, індивідуальна та командна форма роботи, кейси.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

6. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у випускника здатності до організації науково-педагогічної діяльності та виховної роботи зі здобувачами вищої освіти на засадах системного підходу.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- сформувавати у студентів знання щодо поняття системи та її якостей, принципів та характеристик як ключової категорії наукового підходу;
- сформувавати у майбутніх викладачів системне бачення діяльності закладу вищої освіти;
- сформувавати уявлення у здобувачів освіти про особливості функціонування системи вищої освіти як елементу соціокультурного середовища суспільства та компоненту (підсистеми) освіти;
- виробити уміння щодо застосування системного підходу у освітній та професійній діяльності науково-педагогічного працівника.

7. Міждисциплінарні зв'язки

Перелік дисциплін, вивчення яких має передувати навчальній дисципліні (пререквізити): Філософія освіти, Соціологія освіти, Педагогіка вищої школи.

Перелік дисциплін, які мають вивчатися одночасно або безпосередньо після вивчення навчальної дисципліні (кореквізити): Проєктування та управління освітнім процесом у вищій школі, Науково-педагогічна практика, Підготовка кваліфікаційної роботи.

8. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність та зміст системної методології

Ідея системності в діяльності людини. Система як центральне поняття системного підходу.

Аналіз поняття «система» у науковій літературі. Системний підхід, системний аналіз, системологія, система. Системний підхід як методологія, як принцип мислення, як метод аналізу явищ, процесів, дій.

Універсальні ознаки системи. Основні поняття теорії систем: функціональне середовище системи, компонент системи, елемент системи, структура системи. Мета як категорія системної методології.

Системний підхід у II половині XX століття: впровадження у практику управління соціальними інститутами; планування розвитку науки і техніки, розробка інформаційних систем.

Тема 2. Сучасна система вищої освіти України

Вища освіта – стратегічний ресурс поліпшення добробуту людей, зміцнення конкурентоспроможності України. Вища школа як елемент соціокультурного середовища суспільства та компонент (підсистема) освіти. Головна мета вищої школи та її завдання.

Структура вищої освіти України. Ступені освіти. Функціональне середовище вищої освіти: освітня ідеологія як компонент духовної культури суспільства; система нормативно-правових документів, що регулюють діяльність закладів вищої освіти; система параметрів оцінювання діяльності закладу вищої освіти.

Взаємодія вищої школи з соціальними інституціями суспільства (асоціаціями роботодавців, громадськими та волонтерськими організаціями тощо).

Принципи функціонування та розвитку вищої освіти. Концептуальні засади розвитку потенціалу закладу вищої освіти України в умовах глобалізації.

Тема 3. Особливості закладу вищої освіти як соціально-педагогічної системи

Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на досягнення мети діяльності закладу вищої освіти.

Педагогічний процес у вищій школі як система. Закономірності та принципи педагогічного процесу. Сучасні форми організації освітнього процесу, інноваційні методи та педагогічні технології.

Система науково-дослідної діяльності у закладі вищої освіти, її мета та завдання. Організаційна модель системи науково-дослідної роботи вищих закладів освіти. Види науково-дослідної роботи викладачів закладу вищої освіти. Наукова робота здобувачів у системі професійної підготовки.

Системний підхід до організації виховної роботи зі здобувачами. Інститут кураторства у вищій школі.

Загальна структура закладу вищої освіти. Навчально-виховні й допоміжні підрозділи закладу вищої освіти.

Факультет та кафедра в структурі вищої школи: роль, місце, напрями роботи. Педагогічний колектив і студентський колектив; суб'єкт-суб'єктна парадигма сучасного закладу вищої освіти.

Тема 4. Управління закладом вищої освіти на основі системного підходу

Концептуальні підходи, закономірності та принципи управління сучасним закладом вищої освіти. Особливості системи управління компетентнісно-орієнтованою освітою у вищій школі.

Системи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти. Загальна характеристика форм організації навчання. Організація взаємодії викладача і здобувачів з використанням сучасних цифрових технологій.

Система методів управління закладом вищої освіти: фінансово-економічні, організаційно-педагогічні та соціально-психологічні методи. Системний підхід до організації керівництва трудовим колективом. Організація проведення нарад, засідань, семінарів для забезпечення досягнення результатів діяльності. Моніторинг якості освіти у вищій школі.

9. Структура курсу та форма контролю знань

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів (max)
			годин				
			лк.	лаб.	пр.	СРС	
1	Лекція 1	Сутність та зміст системної методології	2				3
	Практичне заняття 1	Системний підхід як спосіб наукового пізнання та практичної діяльності			2		6
	Самостійна робота 1	Освіта як система				18	11
1	Лекція 2	Сучасна система вищої	2				3

		освіти України					
	Практичне заняття 2	Загальна структура закладу вищої освіти як системи			2		6
	Самостійна робота 2	Системний підхід до аналізу ефективності діяльності закладу вищої освіти				19	11
1	Лекція 3	Особливості закладу вищої освіти як соціально-педагогічної системи	2				3
	Практичне заняття 3	Система організації освітнього процесу у закладі вищої освіти			2		6
	Самостійна робота 3	Роль і місце комунікації в освітньому просторі вищої школи				19	11
2	Лекція 4	Управління закладом вищої освіти на основі системного підходу	2				3
	Практичне заняття 4	Організація та управління діяльністю закладу вищої освіти: системність і особливість			2		6
	Самостійна робота 4	Інструментарій системного оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників вищої школи				18	11
Залік							20
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.			8		8	74	100

Відвідування лекцій враховується в оцінювання навчальних досягнень (всього 12 балів).

Поточний контроль здійснюється впродовж кожного практичного заняття (всього – 24 бали).

Контроль самостійної роботи здійснюється впродовж кожного заняття (всього за СРС – 44 бали).

Підсумковий контроль – залік, що оцінюється окремо (20 балів).

10. Політика курсу навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. За відвідування 1 лекції нараховується 3 бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із викладачем. У цьому випадку за відвідування лекційних та практичних занять бали нараховуються за результатами тестування за темою лекції / практичного заняття.

Політика щодо діяльності на заняттях. Під час практичних занять створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи у соціумі, зокрема у колективі. На заняттях обов'язковим є дотримання правил роботи у групі, шанобливе ставлення до поглядів колег, налаштованість на дружню співпрацю та взаємодопомогу, роботу у команді. На заняттях вітаються прояви творчості, креативності та індивідуальний підхід. При оцінюванні враховується активність роботи на заняттях, теоретична підготовка, виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи. Всі види робіт доцільно виконувати в оговорений викладачем термін.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (практичне заняття – 2 бали; самостійна робота – 3 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (хвороба, міжнародне стажування, тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час підсумкового контролю та заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. За плагіат та некоректну поведінку (у тому числі запізнення) знімаються штрафні бали. За плагіат – 25 балів; некоректну поведінку від 0,2 балів до 5 балів включно.

11. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою за видами навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	12

Участь у практичних заняттях (виступи, проблемні ситуації)	24
Самостійна робота (аналіз інформаційних джерел, підготовка повідомлень, опрацювання спеціальної літератури)	44
Залік	20

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Е-бібліотека до ОПП «Педагогіка вищої школи». URL: <https://surl.lu/kykqkc>
2. Кулішов В.С. Системний підхід у вищій освіті: електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 89 с. URL: <https://surl.li/pgcwtu>
3. Кулішов В.С. Системний підхід у вищій освіті: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 15 с. URL: <https://surl.li/fyulqw>

13. Список літератури

ОСНОВНА

1. Бай І.Б., Максименко Н.Б., Салига Н.М. Системний підхід до процесу формування креативної компетентності майбутніх педагогів. *Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук»: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип.40. С. 55-61.

2. Грицюк П.М., Джоші О.І., Гладка О.М. Основи теорії систем і управління : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2021. 272 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/20653/1/Основи%20теорії%20систем%20і%20управління.pdf>
3. Кайдалова Л. Г., Науменко Н.В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 46 с.
4. Княжева, І.А. Системно-діяльнісний підхід до організації навчального процесу в умовах модернізації вищої освіти. *Наука і освіта*. 2019. № 7/8. С. 25 – 27. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4652/1/9.pdf>
5. Кулішов В.С. Системний підхід у вищій освіті: електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 89 с. URL: <https://surl.li/pgcwtu>
6. Кулішов В.С. Системний підхід у вищій освіті: методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 15 с. URL: <https://surl.li/fyulqw>
7. Максименко Н., Салига Н. Системний підхід до процесу формування професійного іміджу майбутніх викладачів у закладах вищої освіти. *Науковий журнал «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка*. 2021. Вип.40. С.25-28. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/16129/1/МАКСИМЕНКО%20Н.%20С%20САлига%20Н..pdf>
8. Максименко Н.Б., Салига Н.М. Системний підхід до процесу формування професійного іміджу майбутніх викладачів у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. 2021. Вип. 5. С. 78-84. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/16129/1/МАКСИМЕНКО%20Н.%20С%20САлига%20Н..pdf>
9. Опачко М.В. Системний та інтегративний підходи в освіті. Навчально-методичний посібник. Ужгород: УжНУ, 2020. 76 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/39285>
10. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ : 2022. 180 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/15340/1/Навчальний%20посібник%20на%20сайт.pdf>

ДОПОМІЖНА

11. Кулішов В.С. Реалізація системного підходу при підготовці магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. *Психолого-педагогічні аспекти навчання дорослих у системі неперервної освіти*: зб. матеріалів VII-ї Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Біла Церква, 16 грудня 2021 р. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2021. С. 241-245. URL:

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734448/1/Збірник%20Міжнародна%20конференція%20ПП%20та%20М_2021.pdf

12. Мазурок Т.Л., Яновський А.О. Системний аналіз: навчальний посібник до дисципліни «Системний аналіз» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Середня освіта (Інформатика Мова та література (англійська))», ОПП «Середня освіта (Інформатика)» спеціальності 014 «Середня освіта (Інформатика)». Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2022. 250 с. URL:

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/15826/1/Mazurok%20T.%20L.pdf>

13. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку: національний та регіональний аспект : монографія / за заг. ред. О. В. Балусевої ; Донецький державний університет управління. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2020. 188 с.

14. Шевчук С.С.: Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023. 85 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735389/1/Система%20педконтролю%20посібник.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dnpb.gov.ua>

2. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua

5. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://binpo.com.ua>

6. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>